

ТЕОРІЯ ПРАВОВОЇ ЕКОНОМІКИ

UDCC 330.1:34

A. A. HRYTSENKO

Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Doctor of Economics, Professor, Deputy Director of the Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

O. A. HRYTSENKO

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Economic Theory Department, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv
Grytsenkoh@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9895-730X

THE EMERGENCE OF INFORMATION AND NETWORK ECONOMY AS THE BASIS OF THE LAW ECONOMY¹

The article discusses the nature of the information and network economy, which is the basis for the emergence of the law economy at the national and international level. Reveals the influence of the typological changes of society on the principles of construction activities, adequate law economy. Substantiates the growing uncertainty and randomness of

¹ The article has been written under the fundamental research «Scientific and Theoretical Problems of Expansion, Development, and Institutional Formation of the Economy Based on the Rule of Law in Ukraine» at the expense of the state budget (state registration No. 0115U000326).

human interaction resulting from the expansion of network structures, what comes to the growth of the informal institutions that change the subordination of law.

Key words: information and network economy, the law economy, the rule of law.

JEL Classification: K10.

Problem setting. The economy based on the rule of law is a result of objective and natural development of the civilization economy, which is in the process of transformation and passes through a global crisis phenomenon. Priority (supremacy) of law as an algorithm of a unity of freedom and dependence concerned with social system subjects forms structural ordering of the economy based on the rule of law. Such social relation algorithm is formed in the process of development of the information network economy as peculiar historical reality of modern civilization.

Nowadays, economic approaches and an economic man with his rational behavior are under conditions of the civilizational crisis restrained by natural limits of economic growth. Preserving the human civilization means transition to completely another world order, where a human assumes absolutely another social characteristics, namely becomes a network man. Ordering the human vital activity stipulates the necessity of emergence of a new system of social institutions (rules, norms, laws, establishments, and other social formations). Primarily, this necessity is related to the search for optimal ways of combination of hierarchic and network structures, which changes a proportion of a government function in the economy.

Resent researches and publication analysis. Regardless of numerous publications dedicated to a problem of functioning of the information network economy [1; 2], the main line of historical evolution of the society and ways of its influence on formation of civilizational characteristics of the economy based on the rule of law have not been sufficiently researched.

Paper objective. The article objective is to indicate a basic process of social transformations, their influences on changes of topological characteristics of the society, and determination of activity principles being adequate to the economy based on the rule of law.

Paper main body. Various forms of manifestation of civilization global development derives from a common source related to logics of historical transition from the *industrial market* economy to *information network* one. This transition is a basic process and stipulates other transformational characteristics of the civilizational process. Information gradually becomes the most significant result of production and a resource, production of which consumes an ever-increasing share of social time. A network is an organizational and functional form of existence of information. As the information network economy develops, considerable changes occur in relations of property, labor, and distribution.

Information reproduction laws differ from principles of reproduction of tangible goods in the industrial market economy as well as significantly change a mechanism of the interrelation between human freedom and human dependence on other persons. For instance, in the process of creation, transferring, and change of information, there are no losses and everyone imbibe knowledge [3]. Overall ownership of information means that each human is an owner of information. In this case, individual and overall (public) ownership coincide. Fundamentally, nothing of the sort can be peculiar to tangible goods.

Emergence of the information network economy within industrial market one leads to emergence of unstudied and unexplored laws, which assume more and more significance, along with studied one. For instance, total demand of the economy, in which half of goods are ordinary and half of them are network, cannot be determined with the use of the prior model. It will not adequately express the reality. The economic reality ceases to conform to knowledge gained due to prior experience. Therefore, a level of controllability in a society and randomness of social, economic, and political processes intensify. As a result, informal norms for regulation of human relations in network structures assume increasing importance. In turn, this process decreases priority of hierarchic structures and thereby changes subordination of law and a legal act.

The contemporary society tries to regulate economic relations concerned with production, distribution, exchange, and consumption of information with the use of notions and a system of categories, which have formed owing to the industrial market economy. Such regulation cannot be adequate to the new forming economic structure. This results in uncertainty of the legal framework and conflicts in the intellectual property sphere. Inadequacy of regulation is also a factor conducing to property segregation of society members and actualizing a matter regarding fairness of distribution of public products and revenues.

A netman and a network society form together with formation of the information network economy. A modern person is included in a great number of networks, each of which contains own rules and norms, behavioral stereotypes and values. Going from one network to another one, a human changes behavior and features of own personality. The personality falls into fragments, which are not related to each other and exist as parallel worlds. Thinking of the netman is fragmentary, situational, and functional. The netman knows only functions of things and puts them into practice. Thus, formation of the information network economy conduces to scientific and technological, social and economic, and spiritual progresses as well as encourages considerable risks of human personality fragmentation and decomposition of a society. These risks are risks of the very existence of the contemporary civilization.

A great number of various networks (economic, trade, social, religious, professional, ideological, scientific, gender, information, political, nationalistic, peace-making, volunteer, etc.), which contain own rules, norms, values, and goals, form the social structure with an inherent internal contradiction, proneness to conflict, irreconcilability, and opposition of a set of networks, which comes in the stead of the current hierarchic system of relations.

Expansion of network structures and leaking into the basis of the society lead to the increase of randomness of relations and proneness to conflict and encourage a great number of new risks and contradictions, which especially intensively reveal themselves in countries with weak institutional bodies.

Trust plays the significant role in a mechanism of network process regulation. Although trust underlies human society existence, the society takes notice of it only in situations, when trust disappears and a crisis arises [4; 5; 6].

Trust is a social, humanitarian, and civilizational phenomenon. It runs through all the economy, transforming it into the contractual and confidential unity. Volitional following previously formed rules is a main idea of the unity.

In this context, a contradiction between globalization, which expands due to information network mechanisms, and localization of material and labor resources, which are not able to move through an environment with a speed of information and financial flows, in certain environments and countries plays the main role. Conflict forms of manifestation of this contradiction are deep financial and economic crises in countries with a relatively weak economy inside integrational unions, attempts of certain national and territorial units to attain independence, claims for more deepen regionalization, counteraction of a set of political forces against strengthening the integration of the EU countries, and armed conflicts in countries, where economic and geopolitical interests of transnational corporations and countries of their origin concentrate.

A contradiction between accumulation of capital leading to the increase of economic inequity [7] and claims for overall accessibility of goods and their fair distribution under conditions of formation of an information network society strengthens. Social protests and revolutions are results of this contradiction.

Dialectics of globalization and the localization clearly express nature of the contemporary world, which is simultaneously separated and common. This definition manifests the most common characteristics and, at the same time, the most common problem of the modernity. The mentioned problem consists in search for ways of providing *connection of separate* elements of the system, namely to find a job, to sell a commodity, to earn money, to include all the subjects in a common process of integrative reproduction of the social life, to provide the balance of state and household budgets, regional development, to achieve the trade balance and the

balance of payments, to efficiently integrate the national economy in the world one, etc. Public reproduction is impossible without such implication of the individual and relatively separate activity in a common system of functioning of the economy. At the stage of the industrial market economy, the separate common activity has provided the priority of civilization development. This process has facilitated functioning of the relatively strict construction of coordination of the common activity based on consolidation of law in the form of the hierarchic structure of legislation. Common gaining and distribution of separate activity results begin to prevail in the information network economy. Such process significantly changes reference points of legal reorganization of the society.

Conclusions of researches. Understanding and putting peculiarities of the modern separate and common world, which stipulate principles of activity and are adequate to the sense of the world, into practice are methodological frameworks of search for ways of formation of the economy based on the rule of law. Having considered the mentioned processes, the authors make the following conclusions:

1. Under the economy based on the rule of law, neither a human nor a particular country can think that their own activities are not concerned with other subjects at the national as well as international levels. That process occurring at a certain point of a social and economic environment to some extent influences other points. Independence exists only as a moment of interdependence. However, if this moment begins to assume independence denying other moments, it transforms into a destructive element.

2. International nature of the economy based on the rule of law contemplates these countries, which enter into different economic and other unions and being eligible to dissolve unions, exercise their sovereignty in the separate and common form rather than lost it in the process of transferring their authorities to transnational bodies. Such peculiarity is concerned with all types of sovereignty (national, economic, etc.).

3. All the subjects of the interaction arrange about those rules and restrictions, which must not be broken. This same arrangement means that all the others are *intra vires* of subject rights.

4. In the economy based on the rule of law, a compromise becomes the main mean of resolving contradictions. Commonality and apartness are always peculiar to subject interests. It is important to understand and acknowledge that a compromise, which consists in certain concessions and the search for an appropriate solution, is a way of resolving contradictions being normal and adequate to the modern world.

5. In the economy based on the rule of law, each subject bears own share of responsibility within the scope of common and separate authorities.

Acknowledgement of these principles of the economy based on the rule of law as adequate to a modern state of society, examination of ways of their application in all life spheres, and putting them into effect are conditions of the further progress of formation of the civilization based on the rule of law.

REFERENCES

1. Гасанова Н. Р. Сетевая экономика, как новая форма развития экономики [Электронный ресурс] / Н. Р. Гасанова, П. Р. Магомедова. – Режим доступа: <http://www.scienceforum.ru/2014/696/539/>.
2. Бугорский В. Н. Сетевая экономика [Электронный ресурс] / В. Н. Бугорский. – Режим доступа: <http://nashol.com/2011060755450/setevaya-ekonomika-bugorskii-v-n.html>.
3. Стрелец А. И. Сетевая экономика [Электронный ресурс] / А. И. Стрелец. – Режим доступа: <http://nashol.com/2011080858245/setevaya-ekonomika-strelec-i-a.html>.
4. Gambetta D. Can We trust Trust? / in D. Gambetta (ed.) // Trust: Making and Breaking Cooperative Relations. – New York, NY: Basil Blackwell, 1988.
5. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию : пер. с англ. / Ф. Фукуяма. – М. : АСТ : ЗАО НПП «Ермак», 2004.
6. Barney J. B. Trustworthiness as a Source of Competitive Advantage / J. B. Barney, M. H. Hansen // Strategic Management Journal, 15 (Winter Special Issue). – 1994.
7. Колодко Г. Мир в движении [Электронный ресурс] / Г. Колодко. – Режим доступа: <http://www.bolshoyvopros.ru/questions/97262-kakie-osobennosti-u-formata-fb2-fictionbook-dlja-elektronnyh-knig.html#fr=9da2db7d1a&rg=1>.

Стаття надійшла до редакції 06.10.2016.

А. А. ГРИЦЕНКО

доктор экономических наук, профессор, член-корреспондент НАН Украины, зам. директора Института экономики и прогнозирования НАН Украины, Киев

Е. А. ГРИЦЕНКО

доктор экономических наук, профессор кафедры экономической теории Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

СТАНОВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-СЕТЕВОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ОСНОВЫ ПРАВОВОЙ ЭКОНОМИКИ

В статье рассматривается природа информационно-сетевой экономики, которая становится основой формирования правовой экономики на национальном и международном уровне. Раскрывается влияние типологических изменений общества на принципы построения деятельности, адекватной правовой экономике. Обосновывается возрастание неопределенности и хаотичности взаимодействия людей в резуль-

тате расширения сетевых структур, что приводит к росту неформальных институтов и изменений субординации права и закона.

Ключевые слова: інформаційно-сетевая економіка, правова економіка, верховенство права.

А. А. ГРИЦЕНКО

доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заст. директора Інституту економіки та прогнозування НАН України, Київ

О. А. ГРИЦЕНКО

доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Харків

СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ОСНОВИ ПРАВОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Постановка проблеми. Актуальність наукового дослідження пов'язана із суттєвими змінами основ світового впорядкування, що визначається формуванням інформаційно-мережевої економіки, яка створює принципово новий алгоритм побудови правової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні науковці багато уваги приділяють аналізу інформаційної, мережевої економіки. Але залишається поза сферою дослідження вплив інформаційно-мережевої економіки на становлення правової економіки.

Формулювання цілей. Обґрунтування впливу типологічних змін суспільних трансформацій на принципи побудови діяльності, що адекватна правовій економіці.

Виклад основного матеріалу. Глобальний історичний процес визначається логікою історичного переходу від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки. Такий перехід має фундаментальний характер, що обумовлює інші трансформаційні характеристики цивілізаційного процесу. Інформація стає найбільш значущим продуктом та ресурсом виробництва, організаційно-функціональною формою якої стає мережа. З розвитком інформаційно-мережевої економіки відбуваються зміни у відносинах власності, праці та розподілу. Закони відтворення інформації суттєво змінюють механізми взаємодії свободи людини та її залежності від інших людей. Економічна діяльність перестає відповідати досвіду та знанням попереднього розвитку, тому знижується рівень керованості в суспільстві та посилюється хаотичність соціально-економічних та політичних процесів. Це призводить до зростання неформальних інститутів регулювання людських взаємовідносин, що, у свою чергу, знижує пріоритет ієрархічних структур, тим самим змінює субординацію права та закону. Саме із цим пов'язані невизначеність правового середовища і конфлікти у сфері інтелектуальної власності. Разом з формуванням інформаційно-мережевої економіки формується новий тип людини, яка стає мережевою (Netman),

а саме суспільство стає мережевим. Перехід від однієї мережі в іншу змінює поведінку людини, а її особистість розпадається на фрагменти. Людина потрапляє в різні мережі: економічні, торгові, соціальні, релігійні, ідеологічні, наукові, гендерні, інформаційні, націоналістичні, терористичні, волонтерські та інші, що керуються своїми власними нормами, цінностями та цілями. Суттєва роль у механізмі регулювання мережових процесів належить довірі, що стає основою існування людського суспільства.

Висновки. Методологічною основою пошуку шляхів становлення правової економіки стають розуміння та врахування в практичній діяльності особливостей інформаційно-мережевого світу. У правовій економіці на національному і міжнародному рівні ні окремих індивідів, ні окрема країна не можуть не враховувати взаємозалежність сучасного світу. Незалежність існує лише як момент взаємозалежності, а у випадку ігнорування цього факту самостійність перетворюється в деструктивний елемент. Міжнародний характер правової економіки передбачає, що країни, які вступають в різні економічні союзи при передачі своїх повноважень наднаціональним утвореннями, не втрачають, а реалізують свій суверенітет. Усі суб'єкти в правовій економіці свої взаємодії будують на основі домовленостей про правила та обмеження, які не повинні порушуватися. У правовій економіці компроміс стає головним інструментом вирішення протиріччя. Компроміс передбачає поступки та пошук взаємоприйнятних рішень, що стає нормальним та адекватним способом вирішення суперечностей. У правовій економіці кожний суб'єкт несе свою частку відповідальності в рамках спільно-розділених повноважень. Визнання цих принципів правової економіки як адекватних сучасному стану суспільства, вивчення способів їх застосування в усіх сферах життя та їх практичне втілення є умовою подальшого прогресу в становленні правової цивілізації.

Коротка анотація статті

Анотація. У статті розглядається природа інформаційно-мережевої економіки, яка стає основою формування правової економіки на національному і міжнародному рівні. Розкривається вплив типологічних змін суспільства на принципи побудови діяльності, адекватної правовій економіці. Обґрунтовується зростання невизначеності і хаотичності взаємодії людей у результаті розширення мережових структур, що приводить до зростання неформальних інститутів та змін субординації права і закону.

Ключові слова: інформаційно-мережева економіка, правова економіка, верховенство права.